

Boomtechnisch rapport
Molenstraat en omgeving in Zoetermeer
projectnr. 20-19 BE / november 2020

dendrologic

Groenekanseweg 142
3737 AJ Groenekan

Opdrachtgever:
Contactpersoon opdrachtgever:
Boomtechnisch onderzoek:

Gemeente Zoetermeer
Y. van Wingerde
J. Hilbert

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Conditiebeeld bomen eind juli 2020	4
3	Conclusies en adviezen	7
	Projectgegevens	11
	Bijlage 1: Tabel boomgegevens	12
	Bijlage 2: Tekening categorieën behoud	13

1 Inleiding

In opdracht van de Gemeente Zoetermeer, Afdeling Stadsbeheer, is door Dendrologic Boomadvies eind 2018 een boomtechnische expertise uitgebracht over de bomen in de Molenstraat, de Jan Hoornstraat, de Cornelis van Eerdenstraat en de 5 Mei-Straat in Zoetermeer. In het kader van deze expertise is op basis van het winterbeeld nader ingegaan op de staat van de bomen en de situatie waarin deze groeien.

De resultaten van dit onderzoek zijn in verschillende bijeenkomsten aan de klankbordgroep en de bewoners gepresenteerd.

In de zomer 2019 is bij alle bomen opnieuw een volledige beoordeling van de groei (conditie) en de kroonontwikkeling uitgevoerd. In aanvulling hierop is op vier locaties een profielsleuf gegraven t.b.v. onderzoek naar bodemopbouw en worteling. Naar aanleiding van de resultaten zijn de bomen ingedeeld in drie categorieën. Deze indeling is gebaseerd op de kwaliteit en de toekomstverwachting van de betreffende bomen.

Op 27 juli 2020 is opnieuw een beoordeling van de bomen uitgevoerd. Hiermee is een beeld verkregen van de ontwikkeling. Deze momentopname zal mede gebruikt worden voor het maken van keuzes tot behoud of vervanging (afweging per boom) in het kader van de werkzaamheden die hier naar verwachting in 2022 zullen worden uitgevoerd. Een definitieve keuze wat betreft de bomen wordt naar verwachting in 2021 gemaakt wanneer de planvorming voor deze werkzaamheden nader moet worden uitgewerkt.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op het conditiebeeld dat tijdens het veldbezoek op 27 juli 2020 is aangetroffen. Hierbij wordt een beeld geschetst wat de ontwikkelingen zijn ten opzichte van de eerdere beoordelingen in de zomer 2019 en het najaar 2018.

In hoofdstuk 3 worden de resultaten van de verschillende boombeoordelingen van 2018 tot 2020 kort in samenhang gebracht en wordt gekeken naar vervolgstappen.

Bijlage 1 bevat de tabel met de boomtechnische gegevens met de beoordeling uit juni 2019 en de meest recente beoordeling van 27 juli 2020.

In bijlage 2 is een update van de tekening weergegeven waarin de bomen zijn ingedeeld in drie categorieën op basis van hun huidige kwaliteit en toekomstperspectief.

2 Conditiebeeld bomen eind juli 2020

Bij de conditiebeoordeling op 27 juli 2020 is net als in het voorjaar een situatie aangetroffen waarbij veel bomen een relatief vergelijkbaar conditiebeeld vertoonden als in het voorjaar. Enkele exemplaren waren conditioneel licht verbeterd terwijl bij andere exemplaren een lichte achteruitgang geconstateerd was. Grote verschillen t.o.v. het voorjaar kwamen slechts bij zeer weinig bomen voor.

Aangezien de conditie een momentopname weergeeft en een lichte schommeling door de jaren heen normaal is, kan in een eerste benadering gesproken worden van een relatief stabiel beeld in de afgelopen twee jaar.

Foto links: in het westelijke deel van de Molenstraat is bij enkele exemplaren weer scheutontwikkeling in de bovenkroon zichtbaar. De breed uitdijende kronen kunnen eventueel nog herstellen als de groei doorzet. Foto rechts: diverse oudere goudessen (*Fraxinus excelsior* 'Jaspidea') stonden eind juli nog redelijk in blad en vertonen voorlopig een stabiel beeld. De slechtste exemplaren zijn echter recent gekandelaberd of geveld.

Hierbij moet worden opgemerkt dat dit (stabile) beeld mede het gevolg is van herhaaldelijke beheeringrepen. Begin 2019 is vrij omvangrijk in de kronen gesnoeid waarbij veel zwaar hout is verwijderd dat dood of nagenoeg dood was. In 2020 is – mede op de basis van de

resultaten van 2019 – verder ingegrepen door diverse bomen te vellen en bij een tiental oudere essen een zware snoeiingreep tot te passen door deze bomen helemaal terug te zetten op een torso met enkele stompjes van de voormalige hoofdtakken of kroondelen. Deze zware ingreep wordt in de vaktaal ook kandelaberen genoemd.

Foto links: boom nr. 18 hoort bij de oudere essen waarvan de kroon geheel teruggezet (gekandelaberd) is. Dit geeft voor de komende jaren nog een groene aankleding, maar deze bomen hebben geen duurzaam perspectief. Foto rechts: in het kader van het beheer was op veel plekken het oneffen straatwerk hersteld. Alleen op één plek was er op dat moment actieve wortelopdruk zichtbaar. Deze zal in de komende tijd her en der wel terugkomen.

De gekandelaberde bomen liepen doorgaans vrij goed uit op de energie die nog in de bomen zit. Toch is het toekomstperspectief van deze exemplaren beperkt doordat zij qua ontwikkeling op hun retour zijn en de ingreep op late leeftijd heeft plaatsgevonden. Herstel van een stabiele kroonstructuur is niet meer mogelijk en de zich vormende scheuten moeten regelmatig afgezet worden. Bij de volgende mogelijkheid die zich biedt is het raadzaam om vervangend een nieuwe boom te planten. Dit kan naar verwachting gekoppeld worden met de voor 2022 geplande werkzaamheden in de Molenstraat.

In de J. Hoornstraat, C. van Eerdenstraat en 5 Mei-straat is het beeld inmiddels best veranderd omdat hier vrij veel bomen zijn verwijderd op basis van hun meestal matige

conditie en beperkte toekomstverwachting. Dit betreft voornamelijk diverse essen in de J. Hoornstraat en het grootste deel van de sierperen in de C. van Eerdenstraat.

Foto links: van de sierperen zijn alleen de goede en jongere exemplaren behouden.

Foto rechts: in de J. Hoornstraat zijn diverse essen verwijderd die amper groeiden en weinig perspectief hadden.

Bij de oudere exemplaren zoals hier de bomen nr. 79 en 80 was de groei-ontwikkeling in 2020 goed.

3 Conclusies en adviezen

De beoordeling van de bomen in 2020 moet gezien worden als een tussenstap waarin gekeken kan worden of en bij welke bomen zich een positieve of negatieve ontwikkeling aanduidt. De verwachting is dat in 2021 de plannen voor herinrichtingswerkzaamheden in de Molenstraat verder uitgewerkt worden zodat deze in 2022 in uitvoering gebracht kunnen worden. In het kader van de planvorming moet dan per boom afgewogen worden of deze wordt behouden of vervangen door een nieuw exemplaar.

De in 2019 beschreven aanpak waarbij de bomen zijn ingedeeld in drie categorieën is in 2020 voortgezet en zal ook bij een latere definitieve keuze voor wel of niet behouden geraadpleegd worden.

Categorie A: bomen van slechte kwaliteit en/of geringe toekomstverwachting

Binnen de categorie A vallen net als in 2019 diverse oudere essen in de Molenstraat die nog steeds verder achteruitgaan en (veel) dood hout blijven vormen.

Binnen deze categorie zijn in 2020 wel aanzienlijke veranderingen opgetreden doordat hier diverse exemplaren verwijderd zijn. Daarnaast zijn tien van de oudere essen in de Molenstraat teruggezet tot op een torso (gekandelaberd).

Voor de bomen in de categorie A geldt nog steeds het uitgangspunt dat deze bij een herinrichting van de weg niet behouden zullen blijven. Het kan hierbij voorkomen dat een boom niet op dezelfde plek vervangen wordt. De uiteindelijke posities van nieuw te planten bomen moeten binnen de planvorming vastgelegd worden op de best mogelijke plekken binnen het ontwerp.

Bij de bomen met een geringe toekomstverwachting horen naast diverse sterk terugvallende oudere essen (foto links) ook enkele jongere essen die amper groeiontwikkeling vertonen.

De slechtste exemplaren zullen in 2021 gekapt of – indien boomtechnisch verantwoord – eventueel gekandelaberd worden. De gekandelaberde exemplaren (tijdelijk behoud met sterk gereduceerde kroon) zullen uiterlijk aan het begin van de herinrichtingswerkzaamheden gekapt worden.

Categorie B: bomen van beperkte kwaliteit en/of beperkte toekomstverwachting

Het aantal bomen binnen categorie B is in 2020 redelijk vergelijkbaar gebleven t.o.v. het voorjaar. Binnen deze groep zitten zowel jongere exemplaren die het redelijk doen maar qua ontwikkeling en beeld achterblijven op even oude soortgenoten en daarnaast diverse oudere goudessen die in de afgelopen jaren redelijk overeind blijven maar qua groei en ontwikkeling niet meer veel perspectief lijken te hebben en geleidelijk achteruitgaan.

Foto links: van de twee oude essen op de foto valt het exemplaar aan de linkerkant geleidelijk terug, terwijl de boom aan de rechterkant nog stabiel is en een redelijke bladbezetting heeft. De rechterboom valt binnen categorie B.

Foto rechts: bij diverse jongere essen zoals hier boom nr. 9 is na de terugval in 2018 opnieuw enige groei te zien. Het is nog onduidelijk of deze groei vooral in de top doorzet waardoor herstel van de kroonstructuur mogelijk zou worden.

Bij de bomen in categorie B zal de keuze wat betreft behoud of vervanging in de komende jaren het moeilijkst zijn. Door de herhaaldelijke beoordeling door de jaren heen is er per boom wel een duidelijker beeld van de ontwikkeling en de potentie voor de toekomst.

Wat betreft bomen binnen categorie B wordt momenteel uitgegaan van een levensverwachting van 5 tot 10 jaar. Afhankelijk van de planning voor het nieuwe wegontwerp inclusief de aanbesteding en uitvoering hiervan zal naar verwachting in 2021 een definitieve keuze gemaakt moeten worden of een boom behouden blijft en in het nieuwe ontwerp wordt ingepast of gekapt wordt.

Wanneer voor behoud gekozen moet de betreffende boom in 2021 een positieve ontwikkeling laten zien t.o.v. de vorige jaren zodat er een kans is tot behoud over een periode van 15 jaar of zelfs langer. Hierbij dient een onderscheid gemaakt te worden tussen jongere exemplaren en de oudere (goud)essen. Bij de jongere bomen is de kans op regeneratie een stuk groter doordat deze vaak nog in de eerste helft van hun eigenlijke levenscyclus staan. Als een dergelijke boom een goed herstelvermogen en toenemende groei vertoont is er voldoende perspectief voor behoud. In het kader van de geplande herinrichting kan daarnaast ernaar gestreefd worden om de bestaande groeiplaats te verbeteren en zo mogelijk een stuk uit te breiden wat de boom eveneens ten goede komt.

De oudere goudessen zijn al relatief ver in hun levenscyclus. Voor deze bomen is een restlevensduur van 15 jaar alleen haalbaar voor exemplaren die nog een volle kroon hebben en nog enige groei laten zien. De kans dat veel van deze bomen in de uiteindelijke planvorming worden meegenomen is hiermee een stuk kleiner dan bij de jongere exemplaren.

Categorie C: bomen van goede kwaliteit en toekomstverwachting

Veel bomen die in 2019 goed waren beoordeeld vallen nog steeds in deze categorie. Dit zijn de exemplaren die naar verwachting in de meeste gevallen behouden kunnen blijven binnen de aankomende werkzaamheden in de Molenstraat.

Dit moet echter uiteindelijk per boom nader worden beoordeeld op de basis van de planvorming en mogelijke extra impact die hierdoor voor de bomen kan ontstaan. Wanneer duurzaam behoud en inpassing mogelijk is vormt deze wel het uitgangspunt.

Vooraf de in 1995 in de Molenstraat geplante essen ontwikkelen zich redelijk tot goed en vormen hier mede de basis van een toekomstige bomenstructuur.

Projectgegevens

Opdrachtgever

Naam: Gemeente Zoetermeer
Afdeling Stadsbeheer
Contactpersoon: Y. van Wingerde

Werkadres

Straat: Molenstraat, Jan Hoornstraat, C. van
Eerdenstraat en 5 Mei-straat
Plaats: Zoetermeer

Bedrijfsgegevens

Naam: **dendrologic**
Onderzoek en advies: ir. J. Hilbert
European Tree Technician
Taxateur NVTB
Adres: Groenekanseweg 142
Postcode en plaats: 3737 AJ Groenekan
Datum: november 2020
Projectnummer: 20-19 BE

Bijlage 1: Tabel boomgegevens

Bijlage 2: Tekening categorieën behoud